

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3150/2017. (VI. 14.) AB határozat	bírói kezdeményezés elutasításáról	842
3151/2017. (VI. 14.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	847
3152/2017. (VI. 14.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	850
3153/2017. (VI. 14.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	855

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3150/2017. (VI. 14.) AB HATÁROZATA

bírói kezdeményezés elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa folyamatban lévő ügyben alkalmazandó jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap társfinanszírozásában megvalósuló támogatások igénybevételének általános szabályairól szóló 23/2007. (IV. 17.) FVM rendelet – 2015. július 14. és 2016. december 31. napja között hatályban volt – 9. § (3a) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására, valamint a Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt 5.K.27.436/2015., 5.K.27.014/2016. és 5.K.27.433/2015. szám alatt folyamatban lévő ügyekben történő alkalmazásának kizárására irányuló bírói kezdeményezéseket elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság bírójának (továbbiakban: indítványozó), az előtte folyamatban lévő három közigazgatási peres eljárásban 5.K.27.436/2015/14., 5.K.27.014/2016/6. és 5.K.27.433/2015/15. számú indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap társfinanszírozásában megvalósuló támogatások igénybevételének általános szabályairól szóló 23/2007. (IV. 17.) FVM rendelet (továbbiakban: Rendelet) 9. § (3a) bekezdésének alaptörvény-ellenességét állapítsa meg, továbbá rendelje el a jogszabályi rendelkezés hivatkozott számú egyedi ügyekben történő alkalmazásának tilalmát.
- [2] 1.1. A perbeli felperesek a fiatal mezőgazdasági termelők indulásához 2015. évben igényelhető támogatás iránti kérelmet nyújtottak be a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalhoz (a továbbiakban: MVH), amelyeket az forráshiány miatt elutasított arra hivatkozással, hogy a felperesek nem érték el a támogatáshoz szükséges minimum pontszámot. A felperesek a közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálata iránti kereseteket terjesztettek elő, amelyben kérték a határozatok hatályon kívül helyezését és a hatóság új eljárás lefolytatására kötelezését. Vitatták az MVH által alkalmazott pontszámítás helyességét, valamint azt, hogy nem biztosították számukra a fellebbezési jogot a hatósági határozatokkal szemben. Álláspontjuk szerint a támogatási kérelem forráshiány miatti elutasítására csak abban az esetben kerülhetett volna sor, ha egyébként elérték volna a támogatáshoz szükséges minimális pontszámot. Hivatkoztak a Kúria 44/2014. számú közigazgatási elvi határozatára, amely szerint a forráshiány miatti elutasítás nem azonos az alacsony pontszám miatti elutasítással. A felperesek szerint ebből azt következik, hogy esetükben biztosítani kellett volna a fellebbezés lehetőségét, amit a bírósági felülvizsgálat nem vált ki. Úgy vélik, hogy a Rendelet 9. § (3a) bekezdése az egységes kúriai jogértelmezést próbálja megkerülni és kijátszani, amelyről arra következtettek, hogy ez joggal való visszaélés, ami ráadásul a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmába ütközik, mivel már annak hatálybalépése előtt benyújtották a pályázatot. Mindez szerintük olyan lényeges eljárási szabálysértés, ami az ügy érdemére is kihatással van.

- [3] 1.2. Az indítványozó bíró álláspontja szerint a támadott rendelkezés sérti a jogállamiság elvét és a jogorvoslat-hoz való jogot, mivel a szabályozás a felperesek helyzetét hátrányosan érintő visszamenőleges jogalkotásnak minősül. A 2015. évi támogatási kérelmének benyújtását követően hatálybalépett rendelet-módosítás alapján – amely a minimális pontszámot el nem érő támogatási kérelmeket forráshiány miatt utasítja el – megfosztja a nem támogatott kérelmek benyújtóit a fellebbezés jogától. Szerinte a kérelem benyújtása és elbírálása közötti időszakban hatálybalépett jogszabály-módosítások nem vonhatják el a fellebbezési jogot a közigazgatási eljárásban, mert az az eljárás kiszámíthatóságát, a jogbiztonságot kérdőjelezi meg. A közigazgatási eljárásban biztosított jogorvoslatot nem pótolhatja a bírósági felülvizsgálat, a bíróság nem vonhatja el a másodfokú hatóság hatáskörét, nem veheti át annak szerepét. A 22/1995. (III. 31.) AB határozatra hivatkozva kifejti, hogy a jogorvoslat-hoz való jog nem azonos a bírósághoz fordulás jogával és nem jelent korlátozhatatlan jogot. Előadta azt is, hogy a 2007. évi XVII. törvény (a továbbiakban MVH eljárási törvény) a fellebbezés kizártságát a jogosultsági keret kimerüléséhez vagy a forráshiányhoz köti, ami azonban a bírósági gyakorlat szerint nem azonos az alacsony pontszámmal.
- [4] 2. A három külön kezdeményezésben előterjesztett ügyet azok tartalmi azonosságára tekintettel az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróságról szóló a 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 58. § (2) bekezdése alapján egyesítette és egy eljárásban bírálta el.

II.

- [5] Az Alkotmánybíróság az alábbi alaptörvényi és jogszabályi rendelkezések alapján hozta meg döntését.

- [6] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XXVIII. cikk (7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

- [7] 2. Az MVH eljárási törvény indítvánnyal érintett rendelkezése:

„56. § (1) Fellebbezés benyújtásának nincs helye, amennyiben a mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatási szerv

[...]

b) a kérelmet a jogosultsági keret kimerülése vagy forráshiány miatt utasítja el”.

- [8] 3. A Rendelet indítvánnyal érintett, 2015. július 14. napjától 2016. december 31. napjáig hatályos rendelkezései:

„9. § (3a) A Tv. 32. § (1) bekezdés c) pontja szerint rangsorba állított támogatási kérelmek esetén a támogatás igénybevételéhez szükséges minimális ponthatárt a rendelkezésre álló forrás ismeretében az IH ügy határozza meg, hogy a támogatás nyújtására fordítható keretösszeg még teljességgel fedezze a minimális ponthatárt elért kérelem és a rangsorban azt megelőző támogatási kérelmek összesített támogatási igényét. Az így megállapított ponthatárt el nem érő támogatási kérelmet az MVH a Tv. 56. § (1) bekezdés b) pontja szerinti forráshiány miatt elutasítja.”

„36/M. § Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap társfinanszírozásában megvalósuló egyes agrár-vidékfejlesztési támogatási rendeleteknek a Herman Ottó Intézet megalapításával összefüggő módosításáról szóló 33/2015. (VII. 13.) MvM rendelettel [a továbbiakban: 33/2015. (VII. 13.) MvM rendelet] megállapított 9. § (3a) és (3b) bekezdést a 33/2015. (VII. 13.) MvM rendelet hatálybalépésekor folyamatban lévő eljárásokban, valamint a folyamatban lévő bírósági felülvizsgálati eljárásokban is alkalmazni kell.”

III.

- [9] Az indítvány nem megalapozott.
- [10] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy a bírói kezdeményezések megfelelnek-e a törvényben előírt feltételeknek. Az Abtv. 25. §-a szerint a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – abban az esetben kezdeményezi az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította.
- [11] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben megállapította, hogy a bírói kezdeményezések megfelelnek az Abtv. 51. § (1) bekezdésében foglalt előírásnak, tehát azokat jogosult nyújtotta be. Az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdéseiben előírt, a határozott kérelemmel szemben támasztott feltételeknek ugyancsak megfelelnek az indítványok. Tartalmazzák az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a*) pontja szerinti megjelöléseket (az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó rendelkezéseket), továbbá a bíró által alaptörvény-ellenesnek tartott rendelkezés alkalmazási tilalmának indítványozását. Kifejti a bíró az eljárás megindításának indokait, megjelöli a támadott jogszabályi rendelkezéseket, amelyekhez okszerűen és indokolással ellátva kapcsolja az alaptörvényi rendelkezéseket.
- [12] 2. Az indítványozó szerint a támadott jogszabályhely sérti az Alaptörvényben biztosított jogorvoslathoz való jogot.
- [13] 2.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.
- [14] Az indítványozó szerint a 22/1995. (III. 31.) AB határozatra tekintettel a jogorvoslathoz való jog nem azonos a bírósághoz fordulás jogával. Ez önmagában nézve kétségtelen, az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a jogorvoslathoz való jog nem jelenti szükségképpen a bírósághoz fordulás jogának biztosítását, azaz nem feltétlenül kell biztosítani a bírói utat. Azonban ebből nem következik az indítványozó azon állítása, miszerint a közigazgatási eljárásban biztosított jogorvoslatot nem pótolhatja a bírósági felülvizsgálat. A bírósági felülvizsgálat lehetősége valóban szűkebb körű a fellebbezéshez képest és főszabályként halasztó hatálya sincsen, azonban ez még nem zárja ki a hatékonyságát. A jogorvoslat szükségképpeni eleme ugyanis annak hatékonysága, ez következik az Alkotmánybíróság több évtizedes – az Alaptörvény változatlan szabályozására tekintettel továbbra is irányadó – gyakorlatából és a nemzetközi egyezmények (különös tekintettel az Emberi Jogok Európai Egyezménye 13. cikkére) által felállított követelményekből egyaránt.
- [15] A hatékonyság szükséges feltétele, hogy a kérelmezőnek alanyi joga legyen a jogorvoslatot igénybe venni, a jogkör gyakorlójának pedig érdemi felülbírálatra legyen lehetősége. Az Alkotmánybíróság állandósult gyakorlata értelmében ugyanis „[m]inden jogorvoslat lényegi, immanens eleme a jogorvoslás lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát.” {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60]}. Továbbá „a jogorvoslathoz fűződő jog azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni. Az Alaptörvény megköveteli, hogy a jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékony legyen, vagyis ténylegesen érvényesüljön és képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására. A jogorvoslat jogának hatékony érvényesülését számos tényező befolyásolhatja, így többek között a felülbírálati lehetőség terjedelme, a jogorvoslat elintézésére meghatározott határidő, vagy a sérelmezett határozat kézbesítésének szabályai és megismerhetőségének tényleges lehetősége.” {22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [26]}.
- [16] Az indítványozó nem fejtette ki, hogy materiálisan sérülni véli-e a hatékony jogorvoslat lehetőségét, nem utalt olyan körülményre, amely tekintetében – szemben a fellebbezés nyújtotta lehetőséggel – nem tudja érdemben felülbírálni a hatóság határozatát.
- [17] 2.2. Az Alkotmánybíróság – némileg más megközelítésben és indirekt módon – már foglalkozott a fellebbezés kizártságának kérdésével, amikor a 25/2015. (VII. 21.) AB határozatban megállapította, hogy „a felperesek él-

hetek, és a kereseteik alapjául fekvő ügyekben éltek is a jogorvoslathoz való alapjogukkal: keresettel támadták meg az indítványozó bíróság előtt az általuk sérelmesnek tartott földhivatali határozatokat." (Indokolás [36]). Ez a megállapítás azért bír jelentőséggel jelen ügy szempontjából, mert abban az ügyben szintén kizárt volt a közigazgatási határozattal szembeni fellebbezés lehetősége. Az Alkotmánybíróság tehát evidensnek tekintette, hogy a jogorvoslathoz való jog az adott ügyben a bírósági felülvizsgálat által biztosítva volt.

- [18] Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy más közigazgatási ügycsoportokban is ismert a fellebbezés kizártsága, hiszen azt a magyar jogi szabályozás számos esetben, különféle okokból megengedi. Ennek oka, hogy a jogalkotót illeti meg a döntési jog azzal kapcsolatban, hogy mit tekint hatékony jogorvoslatnak, az Alaptörvény ugyanis a fentiek szerint nem egy bizonyos jogorvoslati formához biztosítja a jogot, hanem általánosságban a hatékony jogorvoslathoz.
- [19] Jelen ügyben a pontok számítása lehet az a törvényességi kérdés, amelynek felülvizsgálhatósága által a jogorvoslat hatékonynak tekinthető, ez pedig a bírósági felülvizsgálat folytán biztosított.
- [20] 2.3. Az indítványozó hivatkozik arra is, hogy az MVH eljárási törvény a fellebbezés kizártságát a jogosultsági keret kimerüléséhez vagy a forráshiányhoz köti, ami az állandó bírósági gyakorlat szerint nem azonos az elért alacsony pontszámmal. Ezzel tulajdonképpen arra utal, hogy a jogalkotó önkényesen zárta ki a fellebbezés lehetőségét. Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság mindösszesen arra kívánja felhívni a figyelmet, hogy a jogalkotó a támadott jogszabályi rendelkezésben nem arról döntött, hogy a bíróság gyakorlatának ellenében is egyenlőséget von a két feltétel között, hanem a rendelkezésre álló keretösszeget eleve úgy osztja fel, hogy az a ponthatár felett lévő kérelmek összesített támogatási igényét fedezze. Ez csak a keretösszeg hatékony felhasználását célzó jogalkotói döntésnek tekinthető, amely viszont szükségképpen együtt jár azzal, hogy a ponthatárt el nem érő pályázatokra már forrás sem marad. Ez a szabályozás ugyan felvethetné a kérdést, hogy sikeres jogorvoslat esetén a hatóság honnan teremtené meg a fedezetet a kérelem támogatásához, azonban önmagában nem vet fel alkotmányossági kérdést.
- [21] 2.4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a támadott jogi szabályozás nem sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogot.
- [22] 3. Az indítványozó azt is állította, hogy a támadott szabályozás a felperes helyzetét hátrányosan érintő visszamenőleges jogalkotásnak minősül.
- [23] 3.1. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a jogbiztonság elve megköveteli, hogy a jogalanyoknak meglegyen a tényleges lehetőségük arra, hogy magatartásukat a jog előírásaihoz tudják igazítani, ennek érdekében a jogszabályok a kihirdetésüket megelőző időre nézve ne állapítsanak meg kötelezettséget, illetőleg valamely magatartást visszamenőleges hatállyal ne minősítsenek jogellenesnek [34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [71]]. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint „[k]övetkezetes az alkotmánybírósági gyakorlat a tekintetben, hogy valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet az említett tilalomba ütközőnek, ha a hatálybalépés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell.” [57/1994. (XI. 17.) AB határozat, ABH 1994, 324–325. megerősítette: 16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [32]]. Ugyanakkor „önmagában az, hogy a jogalanyok másként cselekedtek volna, ha előre láthatták volna, hogy egy jogszabály miként módosul, nem ad módot a jogbiztonság címén az alaptörvény-ellenesség megállapítására. A visszaható hatályú jogalkotás tilalmának ilyen kiterjesztő értelmezése alkotmányjogi alapokon nem indokolható.” [16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [32], megerősítette: 1/2016. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [55]–[56], valamint 7/2016. (IV. 6.) AB határozat, Indokolás [19]–[21] és 8/2016. (IV. 6.) AB határozat, Indokolás [55]–[57], legutóbb: 3076/2017. (IV. 28.) AB határozat, Indokolás [43]]. Az Alkotmánybíróság azt is rögzítette, hogy a visszaható hatályú jogalkotás tilalma nem feltétlen [például: 110/2009. (XI. 18.) AB határozat, ABH 2009, 971, 984. megerősítette: 16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [32]].
- [24] 3.2. Az indítvány tartalma alapján megállapítható, hogy az indítványozó a visszaható hatály tilalmára nem általánosságban és nem is a pályázati források elosztásának új alapokra helyezésével kapcsolatban, hanem kifejezetten a fellebbezési jog kizárására tekintettel hivatkozik. Ekként az indítvány közvetlenül összefügg az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének állított sérelmével. Az indítványozó érvelése alapján az minősül tiltott

visszamenőleges jogalkotásnak, hogy a támogatási kérelmek benyújtása után fosztotta meg a kérelmezőket a fellebbezés jogától.

- [25] Bár az indítványozó kifejezetten nem kérte a Rendelet 36/M. § alaptörvény-ellenességének kimondását, azonban az indítvány tartalmazza az ezzel kapcsolatos indokolást is (az alkalmazási tilalom kizárásának indítványozása pedig szükségképpen vonja ezt magával), így az Alkotmánybíróság vizsgálata során ezt a rendelkezést csak annyiban vette figyelembe, amennyiben az – mint ténykérdés – a támadott jogszabályi rendelkezés állított alaptörvény-ellenességét szorosan érinti. Nem vizsgálta azonban (a bírói kezdeményezés konkrét normakontroll jellegéből adódóan nem is vizsgálhatta) a támadott jogszabályi rendelkezés folyamatban lévő bírósági felülvizsgálatok során való alkalmazásának előírását.
- [26] 3.3. Amennyiben az Alkotmánybíróság megállapította volna a jogorvoslathoz való jog sérelmét, akkor az a visszaható hatálytól függetlenül is alaptörvény-ellenességre vezetett volna. Viszont az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelmének hiányából az következik, hogy a fentiek alapján a visszaható hatály tilalmába ütközés sem állapítható meg. Ugyanis önmagában a fellebbezési jog kizárása nem vezetett jogkorlátozáshoz, nem állapított meg a felperesek számára kötelezettséget, nem minősítette jogellenessé a felperesek magatartását, ráadásul még azt a – fentiek szerint egyébként sem alaptörvény-ellenességre vezető – körülményt sem veti fel, hogy a módosítás fényében esetleg a felperesek máshogy cselekedtek volna. A támadott jogszabályi rendelkezés kizárólag a felperesek helyzetére – a jogorvoslathoz való jog biztosítottasága folytán – ki nem ható változást eredményezett, amely valójában a hatóságra nézve állapított meg kötelezettséget és amelyről az MVH a határozatokban megfelelően ki is oktatta a felpereseket. Ennélfogva a jogszabályi rendelkezés az indítványozó bíró előtt fekvő eljárásokban való alkalmazásának előírása nem veti fel a visszaható hatály tilalmának sérelmét.
- [27] 4. Az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és 65. § (1) bekezdése, valamint az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján eljárva – a Rendelet 9. § (3a) bekezdése alaptörvény-ellenessége megállapítására és a konkrét ügyekben való alkalmazási tilalmának kimondására irányuló bírói kezdeményezéseket a fentiekben foglaltak szerint elutasította.

Budapest, 2017. június 7.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/637/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3151/2017. (VI. 14.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.20.363/2016/16. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Becze Viktor indítványozó a Szegedi Ítéltábla útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál, az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLl. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló perben megállapított tényállás szerint az indítványozó felperes írásbeli kérelemmel fordult az alperes Kiskunhalas Város Önkormányzatához, hogy biztosítson számára és édesanyja számára a mindenkori nyugdíjminimum összegének megfelelő segílyt rendszeresen, akár szociális, akár átmeneti segíly formájában. A kérelmére elutasító tartalmú válaszlevelet kapott, mellyel szemben fellebbezést nyújtott be a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatalához, mely tájékoztatta az indítványozót, hogy az alperes levele nem minősül döntésnek, és utasította a jegyzőt a kérelem alperesi képviselő-testülethez történő áttételére határozathozatal érdekében. Az utasításnak megfelelően a jegyző az indítványozó kérelmét hatáskör hiányában áttette Kiskunhalas város Önkormányzatának Képviselő-testületéhez.
- [3] Kiskunhalas város polgármestere az átmeneti segíly iránti kérelmet N.1998-14/2014. számú határozatával elutasította, mely határozatot az alperes képviselő-testülete is helybenhagyott a 4/2015. Kth. számú határozatával.
- [4] Az indítványozó ezt követően benyújtott keresetében 500 000 Ft összegű sérelemdíj megfizetésére kérte kötelezni az alperest, mert álláspontja szerint megállapítható, hogy az alperes a kérelméről kötelezettsége ellenére hosszú ideig nem hozott határozatot, és ezzel több hónapra megfosztotta a jogorvoslat lehetőségétől. Az indítványozó álláspontja szerint az alperes azzal is kötelezettségszegést valósított meg, hogy nem továbbította hivatalból a kérelmét a képviselő-testülethez, így hátrányos megkülönböztetésben részesítették. Lényegesnek tartotta, hogy az alperes kizárólag vele szemben hozott elutasító döntést, mások hasonló tartalmú kérelmét teljesítette. Az indítványozó keresete jogalapjaként a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 2:42. § (2) bekezdését, 2:43. § (1) bekezdés *c*) pontját, az Alaptörvény XIX. cikk (1) és (2) bekezdését, IV. cikkét és XXIV. cikkét jelölte meg.
- [5] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Határozatának indokolásában rámutatott, hogy az indítványozó által indított per nem szolgálhat a közigazgatási eljárásban hozott döntés felülvizsgálatára, a per tárgya annak vizsgálata, hogy a felek közötti államigazgatási jogviszony keretei között kifejtett alperesi magatartás sértette-e az indítványozó emberi méltóságát, illetve minősíthető-e hátrányos megkülönböztetésként. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az indítványozó önkormányzati segílyezésének megtagadása önmagában nem valósíthat meg személyiségi jogsértést. Az alperes válaszlevele sem tartalmát, sem időpontját illetően nem tekinthető emberi méltóságot sértő magatartásnak még akkor sem, ha alaki formája nem felelt meg a jogszabályi előírásoknak. A hátrányos megkülönböztetés tilalmával összefüggésben az elsőfokú bíróság leszögezte, hogy az indítványozó az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) 8. §-ában felsorolt megkülönböztetési okok közül származására [*d*] pont], életkorára [*o*] pont] és vagyoni helyzetére [*q*] pont] hivatkozott, arra azonban, hogy ezek kapcsán az alperes eljárása mennyiben volt másokhoz képest megkülönböztető, a bíróság felhívása ellenére bizonyítást nem ajánlott fel. Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy a per során az indítványozó kötelezettsége volt annak valószínűsítése, hogy őt hátrány érte és a jogsértéskor rendelkezett védett tulajdonsággal, valamint a hátrány és a védett tulajdonság között fennáll az oksági kapcsolat. Az elsőfokú bíróság véleménye szerint, bár a formállogika szabályai szerint a 211 helyt adó kérelem mellett 1 kérelem elutasítása megkülönböztetésnek minősül, és az elutasított számára

hátrányosnak is, azonban az alperes megfelelő indokát adta a kérelem elutasításának, nevezetesen hivatkozott egy olyan jogszabályhelyre, amely kizárja az egy családon belül két személy részére történő segélynyújtást.

- [6] Az ítélettel szemben az indítványozó terjesztett elő fellebbezést, amely tartalma szerint az ítélet megváltoztatására és az alperes kereset szerinti marasztalására irányult. A másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A másodfokú bíróság megállapította, hogy önmagában az a körülmény, hogy az alperes határozathozatali kötelezettségét megsértette, nem alapoz meg személyiségi jogsértést, és emiatt az emberi méltóság sérelme nem állapítható meg. Az Ebktv.-re alapított igény tekintetében a másodfokú bíróság megállapította, hogy az indítványozó valószínűsítési kötelezettségének eleget tett abban a körben, hogy a kérelmének elutasítása nyilvánvalóan hátránnyal járt számára. Az Ebktv. 8. § szerinti védett tulajdonságok közül az indítványozó a másodfokú eljárásban hivatkozott először az egyéb helyzet [t) pont] szerinti különbségtételre, így az a másodfokú döntés során nem volt figyelembe vehető, azonban a másodfokú bíróság azt is rögzítette, hogy az alperes a perben azt állította, hogy erről az egyéb helyzet szerinti tulajdonságról nem tudott, és ennek hiányában eljárása nem is sérthette az egyenlő bánásmód követelményét. A másodfokú bíróság az elsőfokú bírósággal egyezően úgy ítélte meg, hogy az indítványozónak a tekintetben is valószínűsítési kötelezettsége áll fenn, hogy az indítványozó ténylegesen vagy a jogsértő feltételezése szerint rendelkezett valamely, az Ebktv. 8. §-ban meghatározott védett tulajdonsággal, valamint elengedhetetlen a konkrétan megnevezett védett tulajdonság és az állított hátrány közötti oksági kapcsolat valószínűsítése is. Az indítványozó életkora és vagyoni helyzete az alperes előtt ismert volt, azonban egyéb konkrét, a személyisége lényegéhez kapcsolódó védett tulajdonságot a közigazgatási eljárásban nem nevesített még utalás szintjén sem, és olyan adatok sem merültek fel, melyek alapján azokat az alperesnek ismernie kellett volna, ezeket nem is vélelmezhetette. A másodfokú bíróság ítéletében rögzítette, hogy az indítványozó nem tudott a szükséges mértékben eleget tenni a védett tulajdonság és az állított hátrány közötti oksági kapcsolat valószínűsítésének, ugyanakkor pedig az alperes bizonyította, hogy eljárása mentes volt a hátrányos megkülönböztetéstől, az indítványozó kérelmének elutasítása ugyanis a felek jogviszonyával közvetlenül összefüggő és tárgyilagos jogi érvelést tartalmaz, mely a hátrányos megkülönböztetést kizárja.
- [7] A jogerős ítélet ellen az indítványozó felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, az elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatállyal. Elsődlegesen kérte a jogerős ítélet megváltoztatását a kereseti kérelme szerint, másodlagosan pedig a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az eljárás új eljárásra utasítását indítványozta. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság megállapította, hogy az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással bíró eljárási szabálysértés nem történt. A Kúria azt is rögzítette, hogy az ítéletábra helyesen foglalt állást abban a kérdésben, hogy az alperes nem részesítette hátrányos megkülönböztetésben az indítványozót. Az egyenlő bánásmód megsértése ugyanis kizárólag akkor állapítható meg, ha adott személyek védett tulajdonsága alapján mástól vagy másoktól eltérő kezelése objektíve nem indokolt, ez pedig a jelen ügyben nem állapítható meg. A Kúria is osztotta az első- és másodfokú bíróságok azon megállapítását, miszerint a perben az indítványozó nem valószínűsítette, hogy az alperes döntésének meghozatala során a védett tulajdonság bármilyen szerepet játszott, és nem nyert igazolást az sem, hogy a védett tulajdonság és az indítványozó hátránya között okozati összefüggés áll fenn. Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [8] 1.2. Az indítványozó ezt követően terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. §-ára alapítva. Érvelése szerint sérül az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése, ugyanis álláspontja szerint az Ebktv. nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely alapján a sérelmet elszenvedett félnek valószínűsítene kellene azt is, hogy az általa megjelölt védett tulajdonság és az őt ért hátrány között oksági kapcsolat (összefüggés) áll fenn. Az Ebktv. 19. § (1) bekezdés a) pontja alapján a félnek csupán azt kell valószínűsítene, hogy a jogsértéskor rendelkezett valamely védett tulajdonsággal. Álláspontja szerint ezzel a támadott bírói döntések lényegében alkalmazhatatlanná tették az Ebktv.-t, mivel az igényérvényesítés lehetősége az indítványozó számára fogalmilag kizárta válik mindaddig, amíg az oksági kapcsolatot nem tudja megfelelően valószínűsíteni. Álláspontja szerint az Ebktv. 7. § (2) bekezdése alapján minden okszerűtlen megkülönböztetés sérti az egyenlő bánásmód követelményét, éppen ezért nincs jelentősége annak, hogy a sérelmet szenvedett fél tud-e oksági kapcsolatot valószínűsíteni, hiszen a jogsértő kimentésének hiányában mindenképp diszkriminációt valósít meg az önkényes, észszerűtlen megkülönböztetés. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírói döntések olyan, szinte lehetetlen bizonyítási feltételt támasztottak vele szemben, mely az igényérvényesítés lehetőségét az észszerűség határa alá szorította. Ennek következtében sérült az indítványozó bírói úthoz való joga, illetőleg a fegyveregyenlőség elve az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) cikkéből következően.

- [9] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [10] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó perbeli jogi képviselője a Kúria mint felülvizsgálati bíróság ítéletét 2016. november 29-én vette át, az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2016. december 23-án nyújtotta be a Szegedi Ítéletábrá útján, mely a Kecskeméti Törvényszékhez mint elsőfokú bírósághoz 2017. január 24-én, határidőben érkezett meg.
- [11] Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [12] Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát.
- [13] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [14] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében elismert alapjogra azzal összefüggésben hivatkozik, hogy a bíróságok az igényérvényesítés elvi lehetőségétől is megfosztották azáltal, hogy oly módon értelmezték az Ebktv. rendelkezéseit, hogy azt lényegében alkalmazhatatlanná tették. Ugyanakkor a perben eljáró bíróságok az eljárás megindítását nem tagadták meg, az indítványozó kereseti kérelmét érdemben, ítélettel bírálták el. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság szerint jelen esetben nem áll fenn a hatékony bírói jogvédelem hiánya. Az Alkotmánybíróság nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás és az abból levont következtetés megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {elsőként lásd: 3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [12]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogszabályok értelmezése a bíróságok, és nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság a bíróságok ítéleteit csak akkor bírálhatja felül, ha azok az Alaptörvény megsabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz {3073/2017. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [29]}.
- [15] Éppen ezért a kifogásolt bírói döntések az alkotmányjogi panaszban előadott, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére vonatkozó alaptörvény-ellenességi kételyt nem vetnek fel, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként sem értékelhetőek {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}.
- [16] 3. Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében előírtakra is, visszautasította.

Budapest, 2017. június 7.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/501/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3152/2017. (VI. 14.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény 7. § (1) bekezdés a) pontja, a 60. § (1) bekezdés j) pontja, (7)–(10) bekezdései, a 63. § (1) bekezdés d) pontja, a 69. § (9) bekezdés b) pontja, a 190. § (3) bekezdés c) pontja és (6) bekezdése, a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény 18. §-a, valamint a közszférában alkalmazandó nyugdíjpolitikai elvekről szóló 1700/2012. (XII. 29.) Korm. határozat, s annak 1.1. és 1.3. pontjai, továbbá a Fővárosi Törvényszék 5.Mf.680.603/2015/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdésére, és a 28. § (2) bekezdésére hivatkozással, amit hiánypótlás során az Abtv. 27. §-ával kiegészített.
- [2] Indítványozta a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Kttv.) 7. § (1) bekezdés a) pontja, a 60. § (1) bekezdés j) pontja, (7)–(10) bekezdései, a 63. § (1) bekezdés d) pontja, a 69. § (9) bekezdés b) pontja, a 190. § (3) bekezdés c) pontja és (6) bekezdése, valamint a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) 18. §-a és a közszférában alkalmazandó nyugdíjpolitikai elvekről szóló 1700/2012. (XII. 29.) Korm. határozat (a továbbiakban: Korm. hat.), s annak 1.1. és 1.3. pontjai, továbbá a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 30.M.3306/2014/14. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék 5.Mf.680.603/2015/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [3] 1.1. A panasz alapjául szolgáló egyedi ügyben az indítványozó felperesként vett részt. A per alperese, vagyis a Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal 2014. augusztus 19-én kelt értesítésében arról tájékoztatta az indítványozót, hogy kormányzati szolgálati jogviszonya az öregségi nyugdíjkorhatár betöltése miatt 2014. augusztus 31. napjával megszűnik. Az értesítést azzal indokolta, hogy az indítványozó továbbfoglalkoztatási kérelme ellenére jogviszonya fenntartására nem került sor.
- [4] Az indítványozó az értesítéssel szemben keresettel élt a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnál, amelyben a jogellenes megszűnés teljes körű anyagi következményeinek megtérítését, sérelemdíj megállapítását és alkotmányjogi panaszának az Alkotmánybíróságra történő továbbítását kérte. Kiegészített keresetében pontosította anyagi követeléseit, és ismételten kérte alkotmányjogi panaszának megküldését.
- [5] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasítva megállapította, hogy az alperes jogszerűen járt el az indítványozó kormányzati szolgálati jogviszonya megszűnésekor. Az indítványozó fellebbezésében számos körülményre utalt, így többek között arra, hogy ügyében az érdemi keresetindítás nem lehetséges, túlzó a perköltség összege és indokolt lett volna az Alkotmánybíróság döntését kérni. A Fővárosi Törvényszék ítéletében megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a szükséges bizonyítási eljárás lefolytatása után a tényállást helyesen állapította meg, döntését a peradatok helyes és okszerű mérlegelésével, a logika szabályainak megfelelő helytálló következtetéssel, a helyes jogszabályok alkalmazásával hozta meg, és azt a szükséges tartalommal és terjedelemben indokolta, ezért az elsőfokú ítéletet helyben hagyta.

- [6] 1.2. Az indítványozó hiánypótlás útján kiegészített alkotmányjogi panaszában kérelmét a következőkkel indokolta.
- [7] Véleménye szerint a támadott jogszabályi rendelkezések és a Korm. hat. sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, az R) cikk (1) bekezdését, az I. cikk (1) bekezdését, a II. cikket, a XIII. cikk (1) bekezdését, a XV. cikk (1) és (2) bekezdését, a XVII. cikk (1) bekezdését, a XIX. cikk (4) bekezdését, a XXIII. cikk (8) bekezdését, a XXIV. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [8] A jogállamiság sérelmét abban látja megvalósulni, hogy a továbbfoglalkoztatás kérelemhez kötöttsége önmagában a hátrányos megkülönböztetés közvetlen eszköze. Az önkényes szabályozás a Kormány számára is alaptörvény-ellenes helyzetet teremt, „a közszolgálati jogviszony rendszerétől idegen viszonyrendszert állapít meg”. Az önkényes szabályozás a jogorvoslat területén is érvényesül mind a közigazgatási, mind a bírósági területen. A továbbfoglalkoztatási kérelem elutasítása esetén a munkajogi jogorvoslati eszközökkel, amelyet az indítványozó várománynak tekint, sem a munkáltató, sem a Kormány döntése nem támadható. A szabályozás önkényes és diszkriminatív jellege az indítványozó szerint az eljárás bírósági szakaszában is megjelenik. Az indítványozó megállapítja, hogy a megszűnés esetén a törvény erejénél fogva következik be az az állapot, amelynek tényét a munkáltatónak csak közölnie kell a kormánytisztviselővel, ezzel szemben eljárási kötelezettséget, bizonyítási terhet vagy jogi következményt nem állapít meg a törvény. Ezért a bírósági jogorvoslatot formálisnak tartja, s az ennek nyomán hozott ítéletek megsemmisítését kéri, mert azok diszkriminálnak kor és foglalkozás szerint, sértik a közhivatal viseléséhez való jogot, az emberi méltóságot, a törvény előtti egyenlőség elvét, a tisztességes eljáráshoz való jogot.
- [9] A diszkriminációval kapcsolatban külön kifejti, hogy a Kttv.-ben van „nyugdíjas” és van „legkésőbb a kormányzati szolgálati jogviszony megszűnésének időpontjában nyugdíjas” kategória. Szerinte ez észszerűtlen önkényes csoportképzés, célja a törvény szerint adható váromány letiltása. Részletezi továbbá, hogy a Kttv. 60. § (1) bekezdés j) pontja és a Korm. hat. 1.1. és 1.3. pontja nem azonos, tartalmi elemeik nincsenek összhangban meghatározva, így a joggal való visszaélés lehetőségének biztosítanak szabad utat.
- [10] Miután a Kttv. nem szabályozza a jogellenes megszűnés intézményét, az indítványozó kérte a mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség megállapítását.
- [11] Kérte továbbá annak megállapítását, hogy a támadott jogszabályi rendelkezések ügyében nem alkalmazhatóak.
- [12] 1.3. A hiánypótlást követően az indítványozó további kiegészítésekkel élt.
- [13] Ezek sorában előadta, hogy mi a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog értelmezésére vonatkozó alkotmánybírósági gyakorlat. Külön nehezményezte a perköltség megfizetésére kötelezését, ezért szabályozási oldalról kérte mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítását abban az esetkörben, ha az állam nem biztosítja a perbe vitt jogok érvényesítését, illetve a célszerű és jóhiszemű perviteli szándékot akadályozza. Ítélezési oldalról kérte annak megállapítását, hogy a támadott bírósági ítéletek polgári perrendtartásbeli okokból is alaptörvény-ellenesek. Kérte továbbá – úgyszintén perrendtartási szabályszegésekre hivatkozva – annak megállapítását, hogy a másodfokú bíróság alapjogot sértett az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyásakor. Ezen túlmenően utalt rá, hogy a Kttv. a mérlegelési jog tartalmát, kereteit nem szabályozza, a törvényben csupán hivatkozásként szerepel. Ez a hiányosság okozza a tényleges jogorvoslati lehetőség hiányát, mert az indítványozó szerint a mérlegelési jog zárja ki a jogszerűségi mérce alkalmazását. Ennek következtében sérül az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése, a XIII. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése.
- [14] Az indítványozó azt is kifogásolta, hogy Kttv. és a Korm. hat. eltérően fogalmaz, mert a törvény a jogviszony megszűnéséről, a határozat pedig a megszüntetéséről rendelkezik. Szerinte az ellentétes szabályos feloldásának kezdeményezésére az Alkotmánybíróság jogosult.
- [15] A támadott bírósági ítéletek az indítványozó szerint azért is sértik a tisztességes eljáráshoz való jogot, mert nem merítették ki a keresetet, az eljárás jogcímét ellentmondásosan határozzák meg, továbbá ténybeli tévedéseket is tartalmaznak.
- [16] Az indítványozó végezetül összefoglalóan megállapítja: kereseti kérelmei teljesíthetetlenek, kárigényét nem érvényesítheti az alaptörvény-ellenes helyzet miatt, aminek megállapítására kéri az Alkotmánybíróságot.

- [17] 1.4. Az alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságra továbbító elsőfokú bíróság tájékoztatása szerint a jogerős ítéletet az indítványozó 2016. június 7. napján vette át; a támadott határozat végrehajtásának felfüggesztésére nem került sor; perújítási és felülvizsgálati eljárás nincs folyamatban.
- [18] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [19] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 26. és 27. §-ára alapozza. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerint alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Abtv. 27. § szerint alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [20] Az alkotmányjogi panasszal támadott ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek, az indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 26. illetve 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszát. A panaszos az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványt.
- [21] Az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott feltételeknek a későbbiekben kifejtettek szerint csak részben felel meg. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Megjelöli továbbá a sérelmezett jogszabály (közjogi szervezetszabályozó eszköz) rendelkezéseit, a bírói döntéseket és kifejezetten kéri azok megsemmisítését, illetve részben tartalmaz indokolást is arra nézve, hogy a rendelkezések, valamint a döntések az indítványozó szerint miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [22] 3.1. Az indítványozó hivatkozik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére. Az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdése értelmében Magyarország független, demokratikus jogállam. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a jogállamiság (és az annak részét képező jogbiztonság) elvéből eredően olyan típusú jogok sérelmére alapítható alkotmányjogi panasz, mint a kellő felkészülési idő hiánya, illetve a visszaható hatályú jogalkotás tilalma [pl. 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [86]–[91], 3041/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [22]]. Az indítványozó azonban nem ilyen értelemben állította, hogy a támadott jogszabályi rendelkezések ellentétesek a B) cikk (1) bekezdésével, ezért az indítványnak a B) cikk (1) bekezdésén alapuló része nem elégíti ki az Abtv. 26. §-a (1) bekezdésében írott feltételt.
- [23] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában szereplő, megsértettnek állított jogok egy része nem minősül az Alaptörvényben biztosított és védett alapjognak. Ebbe a körbe tartozik az Alaptörvény R) cikk (1) bekezdése, amely deklarálja, hogy az Alaptörvény Magyarország jogrendszerének alapja. Nem tartalmaz az indítványozóra nézve jogosultságot az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése, amely az állam számára az alapvető jogok tiszteltetésben tartását, és ezen jogok védelmének biztosítását írja elő.
- [24] Az indítványozó állítja egyes Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét is, de a sérelem mibenlétére sem a rendelkezésekkel, sem a bírósági döntésekkel kapcsolatban indokolást nem ad. Ebbe a körbe tartozik az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltóság sérthetlensége, illetve a XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tulajdonhoz való jog.
- [25] Az általános jogegyenlőségi szabállyal [Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdés] és a diszkrimináció tilalmával [XV. cikk (2) bekezdés] összefüggésben az indítványozó a továbbfoglalkoztatás kérelemhez kötöttségével, a jogviszony törvény erejénél fogva történő megszűnésével, a kor és foglalkozás szerinti különbségtétellel és a Kttv. nyugdíjas csoportképzés önkényességével érvel. Az Alkotmánybíróság az első két állítással összefüggésben megállapította, hogy ezek egyáltalán nem kapcsolhatóak a felhívott alaptörvényi rendelkezésekhez, a két utóbbi pedig az egyes támadott rendelkezésekhez valamint az ítéletekhez közvetlenül nem köthető indokolást tartalmaz, köztük és a felhívott alaptörvényi rendelkezések között nincs oksági összefüggés. Ez utóbbi megállapítás irányadó az Alaptörvény XIX. cikk (4) bekezdésével kapcsolatos indítványi elemre, ugyanis az indítványozó állított jogsérelme e tekintetben abból fakad, hogy vele szemben a törvény és annak alapján

munkáltatója elismeri nyugdíjjogosultságát, így időskori megélhetése éppen az Alaptörvény előírása szerint fenntartott egységes állami nyugdíjrendszerben biztosított. Az Alaptörvény XVII. cikk (1) bekezdése szerinti együttműködési kötelezettséggel kapcsolatban sem állapítható meg a jogsérelmet illetően oksági összefüggés, mert az indítványozó jogviszonya nem a felek akaratnyilatkozata révén, hanem – az öregségi nyugdíjkorhatár betöltésével – a törvény erejénél fogva szűnt meg.

- [26] 3.2. A közhivatal-viselés jogával, a hatósági és a bírósági tisztességes eljáráshoz való joggal, valamint a jogorvoslathoz való joggal összefüggésben az indítványozó részben érdemi indokolást fejtett ki.
- [27] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Ez a feltétel a jelen ügyben benyújtott panasz vonatkozásában nem teljesült.
- [28] Az alkotmányjogi panasz utólagos norma-kontroll részében [Abtv. 26. § (1) bekezdés] az indítványozó azért tartja a törvényi megoldást alaptörvény-ellenesnek, mert számára nem biztosított alanyi jogon a rá irányadó nyugdíjkorhatár (62 év és 183 nap) betöltését követően a továbbfoglalkoztatás, és nem ért egyet azzal, hogy ennek hiányában nem tudja érdemben támadni a munkáltatói – továbbfoglalkoztatási kérelmét elutasító – döntést. Érvelése a közhivatal-viselés jogával kapcsolatban arra irányul, hogy erre nézve – más törvényi rendelkezésekből – levezethető lenne a 65 vagy akár 70 éves korig történő foglalkoztatása.
- [29] Az Alkotmánybíróság több döntésében rámutatott arra, hogy a jogalkotó széleskörű szabadsággal rendelkezik a szolgálati felső korhatár megállapításában. Az Alkotmánybíróság a bírák foglalkozási korhatárának csökkentése kapcsán foglalkozott azzal az alkotmányossági kérdéssel, hogy valamely foglalkozás gyakorlásához korábban előírt felső életkori határ csökkentése az Alaptörvénnyel összeegyeztethető-e és kimondta, hogy „[a] bírák szolgálati viszonya felső korhatárának mértékét az alkotmányozó, vagy ennek hiányában sarkalatos törvény viszonylag szabadon állapíthatja meg. Az Alaptörvényből konkrét életkor nem vezethető le. Az azonban igen, hogy új korhatár bevezetésének, ha ez a felső korhatár csökkentését, és nem a korábbi korhatár megemelését jelenti, csak fokozatosan, kellő átmeneti idő alatt, a bíró elmozdíthatatlansága elvének sérelme nélkül lehet helye. {33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [106]}” Az alkotmányos helyzetét tekintve kevésbé védett kormánytisztviselő esetében ebből következően nem vethet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést a felső korhatár főszabály szerinti megállapítása, amely a törvény [Kttv. 60. § (1) bekezdés j) pont] erejénél fogva a kormányzati szolgálati jogviszony megszűnését eredményezi.
- [30] Az alkotmányjogi panasz bírói döntéseket érintő részében (Abtv. 27. §) az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jog és a jogorvoslathoz való jog sérelmére hivatkozik és ezekkel kapcsolatban érvel, aminek lényege az, hogy nem biztosított a munkáltató döntés érdemi felülvizsgálata, és így a bírósági eljárás formálisnak minősül. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben arra utal, hogy a Kttv. 190. § (6) bekezdése szerint a munkáltatói jogkör gyakorlójának mérlegelési jogkörébe tartozó döntései ellen az indítványozó esetében valóban biztosított a bírósághoz fordulás joga, de a konkrét esetben ez olyan munkáltatói döntést jelent, amivel a törvény erejénél fogva történt jogviszony megszűnést konstatál. Ilyen esetkörben a felülvizsgálat csak a megszűnés megállapításának és az erről szóló értesítésnek a jogszabályszerűségére terjedhet ki, többre nem. Így a felülvizsgálat nyilvánvalóan nem irányulhat a jogviszony fenntartására vagy meghosszabbítására. Ebből következően az ilyen eredmény panaszolt elmaradása nem vethet fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.
- [31] Az Alkotmánybíróság ezen túlmenően ismételtlen megerősíti, hogy a tényállás megállapítása és a jogszabályok értelmezése továbbra is a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ellenkező esetben egyfajta „szuperbíró-ságként”, a meglévők melletti újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el {ennek az elvnek a korai rögzítéséhez lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság feladata nem a tény-, illetőleg jogkérdések felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje a bíróságoktól.

- [32] 4. Tekintettel arra, hogy az indítvány nem vetett fel alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdést, továbbá nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, valamint nem felelt meg a határozottság követelményének, az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)*, *g)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. június 7.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1515/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3153/2017. (VI. 14.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény 40. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselő nélkül eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény 40. § alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az indítványozó 2016. augusztus 29. napján e-mailben kereste meg Budapest Főváros Kormányhivatala Egészségbiztosítási Főosztályát, tájékoztatást kérve arról, hogy milyen módon van lehetősége a várhatóan 2017 tavaszán egy, az Európai Unió kívüli országban születő gyermeke után csecsemőgondozási díj igénylésére, figyelemmel arra a tényre, hogy a gyermeket egyedül fogja gondozásba venni apaként, a külföldi állampolgár anyja a gyermeket nem kívánja megtartani, arról lemond. Az Egészségbiztosítási Főosztály 2016. október 15. napján kelt, ugyancsak e-mailben küldött válaszában az indítványozót arról tájékoztatta, hogy a hatályos szabályozás alapján az apának meghatározott feltételek mellett folyósítható a csecsemőgondozási díj, azonban a 2016. augusztus 29-én küldött e-mailben leírtak alapján az indítványozó nem lesz jogosult csecsemőgondozási díjra.
- [3] Az indítványozó 2016. november 28-án nyújtotta be alkotmányjogi panaszát. Álláspontja szerint a csecsemőgondozási díjra való jogosultság feltételeit megállapító, támadott jogszabály sérti az Alaptörvény XV. cikk (1), (2) és (3) bekezdésében rögzített hátrányos megkülönböztetés tilalmát, figyelemmel a XVI. cikkben rögzített gyermek védelemhez való jogára, illetve a XIX. cikkben rögzített szociális biztonsághoz való jogra is.
- [4] Az Alkotmánybíróság főtitkára tájékoztatta az indítványozót arról, hogy az indítvány elkészítése miatt az alkotmánybírósági eljárás megindítására nincs lehetőség. A főtitkári tájékoztatásra adott válaszában az indítványozó alkotmányjogi panaszát továbbra is fenntartotta és kérte annak érdemi elbírálását. Álláspontja szerint 2016. október 15. napjáig nem volt abban a helyzetben, hogy alkotmányjogi panaszt terjesszen elő, ugyanis Budapest Főváros Kormányhivatal Egészségbiztosítási Főosztályának válaszáig nem volt tudomása arról, hogy őt jogi érdeksérelem érte.
- [5] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapítottan terjesztette elő, amely szerint az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor is kezdeményezhető, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznyolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Abtv. 30. § (4) bekezdése szerint a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznyolcvan nap elteltével alkotmánybírósági eljárás megindításának nincs helye.
- [6] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az 1997. évi LXXXIII. törvény 1998. január 1-jén lépett hatályba. A törvény 40. §-át az Országgyűlés a 2014. évi CXI. törvénnyel érdemben módosította, az indítvány benyújtásakor hatályos módosítások 2015. január 1-jén léptek hatályba, ekként az alkotmányjogi panasz a támadott jogszabályhely hatálybalépését követő 180 napon túl érkezett az Alkotmánybírósághoz. Az Ügyrend 30. § (2) bekezdés d) pontja szerint „az Alkotmánybíróság visszautasítja az alkotmányjogi panaszt, ha az indítvány elkésett”.

- [7] 3. Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 30. § (1) bekezdésben foglalt feltételnek, ezért az Alkotmánybíróság a további vizsgálatot mellőzve az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt határidő elmulasztása miatt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *d)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében előírtakra is, visszautasította.

Budapest, 2017. június 7.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1960/2016.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.estercom.hu
Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Köves Béla ügyvezető
HU ISSN 2062–9273